

Sibel Güven, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, s_guven@comu.edu.tr

KİTAP İNCELEMESİ

TÜRKİYE'DE EĞİTİM POLİTİKALARI

Editör: Arife Gümüş

Bu çalışma, Arife Gümüş editörlüğünde Bekir Gür, Bünyamin Bavlı, Erdoğan Tezci, Fuat Güllüpinar, İpek Coşkun, Mehmet Bahçekapılı, Mehmet Gürol, Mehmet Hakkı Suçin, Murat Özoğlu, Mustafa Gündüz, Nezir Akyeşilmen, Safnaz Asri, Senanur Avcı, Tolga Tosun, Ünal Akyüz, Yakup Alton, Yusuf Alpaydın ve Zafer Çelik isimli yazarlar tarafından yayınlanan Türkiye'de Eğitim Politikaları adlı kitap incelenerek yapılmıştır. Kitap 2015 yılı baskısı olup, 494 sayfadan oluşmaktadır.

Kitap 12 sayfadan oluşan bir Giriş 'in ardından sunulan dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümün ardından sonuç değerlendirme ve kaynakça bilgilerine yer verilmiştir. Kitabın genelinde, Türk eğitim tarihinin Türklerin tarih sahnesine çıkışından günümüze kadar ki dönemi kapsayacak bilgilere yer verilmiştir. Kitabın hazırlanmasında emeği geçen yazarlar özellikle 1980'lerin sonlarından başlayarak hızla yaygınlık kazanan küreselleşme kavramını, Türkiye'nin de içinde bulunduğu birçok coğrafyadan oluşan eğitim politikalarını sunmuşlardır. Kitap, hem bireysel yaşamı hem de toplumu derinden etkilemesinden dolayı eğitim politikaları üzerinde çokça düşünmeyi ve eğitim politikalarını farklı yönleri ile ele almayı gerektirdiği düşüncesi üzerine odaklanmıştır. Son dönemde Türkiye'de eğitim politikalarındaki değişimin parametrelerini anlamak çok yönlü, boyutlu bir çalışmayı gerekli kılmıştır. Bu nedenle bu kitap eğitim politikalarını bu kadar derinlemesine irdeleyen ender kitapların biridir.

"Türkiye'de Eğitimin Tarihi ve Planlaması" başlıklı I. bölüm, İslamiyet öncesi Türk Devletlerinde ve Toplumlarında Eğitim, Göktürklerde ve Uygurlarda Eğitim, İslamiyet Sonrası Dönemde Eğitim ve Kurumlar, Osmanlı Klasik Döneminde Eğitim ve Kurumlar, Mahalle/Sıbyan Mektepleri, Medreseler, Enderun Mektebi, askeri okullar, azınlık ve yabancı okulları alt başlıklarından oluşmuş, bu bölümlerde yoğunluk olarak tarihsel dönemlere ait özellikler verilmiştir. Tanzimat'la başlayan Türk ve Osmanlı eğitiminde modernleşme süreci, I. Meşrutiyet, II. Abdülhamid ve II. Meşrutiyet dönemlerinde artarak devam etmiştir. Cumhuriyet döneminde ise eğitimin ideolojik bir araca dönüştürülmesi özgün örneklerden hareketle gösterilmeye çalışılmıştır. Batılılaşma dönemi değişim ve yenilikleri ile cumhuriyet devri eğitim reformlarını "Ulus Devlet Ve Cumhuriyetçi Paradigma" doğrultusunda inşa eden hakim tarih yazımı zihniyet ve metodolojisinden geri durmak temel gayretlerden biri olmuştur.

II. bölümde eğitimdeki dönemsel dinamikler ele alınmıştır. Küreselleşen dünya sistemi Türkiye'deki eğitim sistemini de etkilemiştir. Küreselleşme sürecinin hızlı yayılması bununla birlikte okul, finansmanı eğitim sektöründe çalışanların hakları, müfredat geliştirilmesi, özelleştirme ve okul çevre ilişkileri gibi birçok alanda kökten değişimi beraberinde getirmiştir. Bu bölümde genel olarak değişen dünya şartlarının Türkiye'deki eğitimi de etkilediğini ve önemli değişimlere neden olduğu ifade edilmiştir. Birleşmiş Milletler, OECD ve Dünya Bankası gibi uluslar arası örgütlerce sıkça telaffuz edilmeye başlanan küresel eğitim, insani sermaye, ekonomik kalkınma ve çok kültürlülük üzerine söylemler, akademisyen ve bürokratlar ve sivil toplum örgütleri arasında eğitim politikalarının nasıl olması gerektiğine dair bilgilere yer verilmiştir.

III. Bölümde eğitimin uygulama alanları üzerinde durulmuştur. Eğitim politikalarının geçmişin birikimlerinden, günümüz dünyasının değerlerinden yola çıkılarak geleceğe ilişkin bir vizyonu yansıtması gerekliliğinden bahsedilmiştir. 1869 yılında çıkarılan "Maarif-i Umumiye Nizamnamesi" (Genel Eğitim Tüzüğü) ile ilköğretim tüm ülkede zorunlu hale getirilmiştir. Bu uygulamayla tüm Osmanlı tebaasının okur-yazar olması amaçlanmıştır. Bu dönem yapılan ıslahatlardan gerekli ölçüde verim elde edilememesinde toplumsal kurum ve kuruluşların özellikle

medreselerin etkisinden bahsedilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur. Osmanlı'nın son dönemlerinde eğitime ilişkin önemli fikir akımları ve düzenlemelerle, devletin kötü gidişatına çareler arandığı, bazı düşünürler tarafından ortaya atılan eğitimi düzenleme çalışmalarına ilköğretimden başlanması gerektiği, bazıları da üniversiteden başlamak gerektiği fikirleri tartışılmış özellikle okullarda ilmi ve fenni eğitime öncelik verilmesi hususu değerlendirilmiştir.

IV. Bölümde eğitimde temel meseleler, Türkiye'de din eğitiminin politik tarihi, yabancı dil politikaları, mesleki ve teknik eğitim, fırsat eşitliğinin temini özelinde eğitim politikalarında kadın konuları ayrı ayrı başlıklar halinde değerlendirilmiştir. Yazarlar Türkiye'deki din eğitiminin politik tarihini ortaya çıkan değişim, dönüşüm ve yönelimleriyle birlikte incelemek ve değerlendirmek gerektiğini ifade etmişlerdir. Çalışmanın odak noktası Cumhuriyetin kurulduğu günden bugüne kadar siyasi hayattaki değişim ve dönüşümlerin din politikaları üzerindeki etkisini ortaya koymuştur.

"Türkiye'de Eğitim Politikaları" adlı kitabın değerlendirilmesinde ele alınan iki ölçüt şunlardır:

Kitabın Biçimsel İçerik Açısından Değerlendirilmesi

- Kitap, ele aldığı konu açısından Türkiye'deki Eğitim tarihini eğitim politikaları dahilinde dönemsel incelemeleri içermektedir. Yazarlar Türkiye'deki Eğitim politikasının oluşumunu belge ve örneklemelere yer vererek açıklamışlardır.
- Yazarlar konu anlatımlarında yeterli miktarda yazılı ve görsel kaynaklardan yararlanmışlardır.
- Yararlanan kaynaklar "kaynakça bağlacı" ile kitapta yer almıştır.
- Kitap içerik olarak açısından değerlendirildiğinde, sistematik bir düzende eğitimin dönemleri ayrı ayrı belirtilmiş ve günümüze olan bağlantısı ana batlarıyla pekiştirilmiştir.
- Kitap, okuyucusuna geniş bir perspektif sunarak eğitim politikalarına değinmiştir. Özellikle araştırmacı ve meraklı okuyuculara hitap etmesi amaçlanarak kaleme alınmış bir eserdir.

Kitabın Biçimsel, Sistematik, Çeviri ve Türkçe Cümle ve Yazım Kuralları Açısından Değerlendirilmesi

- Kitap, toplam 494 sayfadan oluşmaktadır.
- Kitapta "Giriş"(bölümü) 12 sayfadan oluşturulmuştur. Toplam 494 sayfadan oluşan bir kitap için 12 sayfalık bir giriş normal ölçülerdedir.
- Kitapta "kaynakça gösteriminde "kaynakça bağlacı" kullanılmıştır. Kaynakça gösteriminde ve yazımında alıntı tekniklerine uyulmuştur.
- Kitabın arka kapağında ISBN numarası yer almaktadır.
- Kitapta kullanılan punto büyüklüğü (10punto) iyi olarak göze çarpmaktadır. Satır aralıklarının tek satırdan oluşması okuyucu açısından sıkıntı yaratabilir.
- Yazım ve imla kurallarına uyulduğu önemli konularda tırnak işareti(" "),üç nokta(...),değişik punto vb., vurgu ve imla araç ve tekniklerinden yararlanıldığı görülmektedir.

Türkiye'de Eğitim Politikaları genel olarak değerlendirildiğinde tarihsel gelişim içinde tüm devletlerin devamlılıklarını sağlayabilmelerinde kurucu ideolojiyi ve değerlerini benimsetmenin önemi ortaya çıkmaktadır. Devletlerin eğitimden beklentileri hükümetlerin politikalarını korumak ve bunu benimsemiş bir kitleyi oluşturmak suretiyle bu politikaları sürdürülebilir kılmak ve meşrulaştırmaktır. Bu kitap eğitim politikalarının oluşması ve özellikle tarih şeridi içinde tartışılarak okuyucuya sunulması bakımından nitelikli bir kitap olarak ele alınabilir.

Kaynak: GÜMÜŞ, Arife (2015) Türkiye'de Eğitim Politikaları jlem Kitaplığı Nobel Kitabevi, Ankara 494 sayfa.